

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Encyclopædia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

mescat insolenter, neque adversis perturbetur: in utramque vero fortunam ita se comparat, ut æquum & insuperabilem ad omnes casus animum præ se ferat.

HUMANÆ DISCIPLINÆ. CAP. VI.

Scientiarū
diviso.

Acribro ad panificia devenire, non admodum importunum fuerit. In panificiis autem fermentum non ultimum habet locum. Id in sacris literis multa significat, sed nos id quod ad rem, quæ præ manibus est, facit, interim desumemus. Ajunt vero fermentum inter alia symbola humanas etiam disciplinas indicare. Scientiarum siquidem, ut plerique dividunt, nonnullæ humanæ, nonnullæ divinæ perhibentur. Humanæ sunt, quæ sermonis variatione subjiciuntur, unde vulgo etiam humanitatis studia dicuntur. Divinæ, quæ perpetuo constantiq; tenore quodam perseverant, eodemq; semper habent modo, atq; parte hac ipsam referunt divinitatem. Quod enim semel justum est (de perfecto loquor) semper justum est. Qui semel calefacit ignis, calefacere numquam desinit, dum ignis est. Neque divina deficit providentia, neque perpetua mundi gubernatio. Ita Moralis, Physica, & Theodologia, cum divinitate consentiunt. Humanas autem disciplinas appellant, Grammaticam, Rhetoricam, & Dialecticam. Atque hoc illud est (ut sentit Origenes) quod fermentum in sacrificiis non admittitur. Per fermentum enim, uti dicebamus, Theologi humanas has intelligunt disciplinas, quarum quidem vis & materia in locutionibus ipsis omnino consistit. Accedunt tamen ad ministerium, quia sermo purus, quem docet Grammatica, eloquentiæ splendor, vis atq; copia, quam per Rhetoricam assequitur, & disputandi ratio, quam indicat Dialectica, ministri sunt omnium scientiarum.

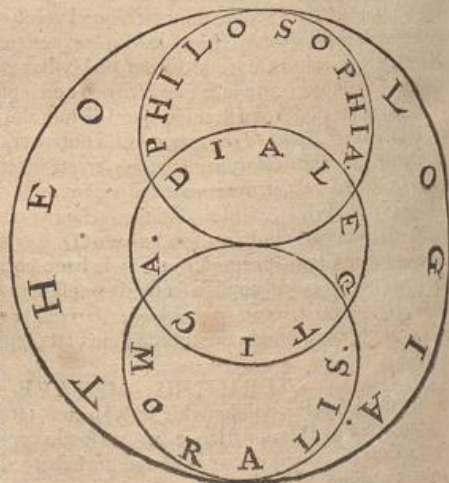
DIVINÆ DISCIPLINÆ. CAP. VII.

Ubi etiam
num id fa-
ciunt no-
tatur.

Quo igitur hieroglyphico humaniora studia significentur, expositum est: super est de divinis quibus ea signis hieroglyphicisq; figurarentur, explicare. Divina vero, quod primum sibi signis poseant, nisi quod ipsam indicat divinitatem: cujus circulus est hieroglyphicus, uti latius in figurarum Mathematicarum commentario disseruimus: nempe quod in ea figura neque principium, neque finem invenire sit, quod æternitatis est proprium. Huiusce rei ratione habita, Ægypti Deum ex circuli figura intelligebant. Per se vero cum Jovem cœli circulum dicerent, sacrificia illi se facere putabant, ubi cellissimam speculam conscendissent, Jovemq; cœli circulum nuncupassent: & quæ multa eo loco tractavimus, hic ad repetendum minimè necessaria.

ENCYCLOPÆDIA. CAP. VIII.

Non temere igitur Ægypti sapientes, Græcique antiquiores qui priusquam sophismata mortalium mentes implicuissent, simplicius ac forte melius philosophabantur, quarundam disciplinarum complexum Encyclopædiam vocaverunt: nempe quod per circulorum quorundam colligatione inter se copulata, ab ampliori quodam circulo complecterentur, cujus nomen est Theologia, intra quem tres alii circuli centris & circumferentiis adeo invicem compliciti designabantur, ut unius centrum alterius principium & circumferentia esset, in hunc scilicet modum. Per illos quidem interius ductos, alia quadam ratione, quam superius dictum sit ex Origene, humanas disciplinas indicantes, quæ moribus ratione rerum, quæ naturæ vi instituta, considerata, examinataque, mortalium mentibus infedere: per illum vero

A qui latiori ambitu exspatiatus, reliquorum centra & circumferentias in semetipsum amplectitur, divinam ostendebant. Verum eadem hæc Levitico intelliguntur ex ornatu Pontificio, qui totus est hieroglyphicus: ibi enim Pontifex humeros primum præcingi jubetur, hoc est, moribus optimis atque castigatissimis ornari, prava scilicet opera cohibendo, mox logium assumere, quod dubio procul rationis intelligentiam suscipiendam indicat, inde quam vocant Manifestationem, quæ quidem rerum est disciplina, videlicet Philosophia, per quam naturæ secreta omnia peruestigamus, & veluti Cerberum quendam ex imis penetralibus extractum in lucem exponimus: quarto loco veritatem, quæ dubio procul ipsa est Theologia. Observat vero Cyrillus ordinem in ornamentis his assignandis, quoniam non prius de ratione verborum disputare debemus, quam mores composuerimus, ne nos male imbuti animi pravitas à recto divertat, & vero cognoscendo minus idoneos reddat, neque rerum cognitionem prius aggrediendam, quam sermonum rationem prius intellexerimus, neque Deum & cœlestia contemplari posse nos manifestum, priusquam per mores, per rationem, per rerum cognitionem quosdam veluti gradus, per quos ad veritatem in sublimi confidentem erigi pos-

B simus, nobis præparaverimus. Ut vero alii rem copiosius tradidere, moralem in primis discere debemus, quæ in humana degendæ vitæ ratione modoque occupata est: effranis quippe excursionibus iræ, animisque contundendis, sordibusque omnibus excutiendis, quando memorabile illud in Divinis literis dictum, in malignum non intrare spiritum sapientiæ. Neque enim polluti, qui scilicet morali disciplina minus instituti essent, in tabernaculum admittebantur apud Mosem, sed cum plebe sub dio habitabāt, sese interim expiantes. Præcipue vero hoc præstare possunt oratoria & poetica facultates, cum Oratoris sit proprium, bonum esse virum, & Poetica, omnis laus & exemplar virtutis habeatur, ut Magnus Basilius inquit. Sed hæc dicimus ad eos, qui sunt adeo imbecilli, ut divinorum voluminū pondera sustinere nequeant, ideoque validiorē cibū omnē avertantur: quare modo per fabulas modo per historiarū exempla deducendi sunt. Quod si eveniat, ut tandē ablati firmitatē à Deo, & à fide consequantur, tunc hordeacei quinque panes, quinq; scilicet Mosaicæ, diceret Cyrillus, institutionis libri gultu asperiores, & pisces duo pro pulmentario, hoc est, Evangelica & Apostolica disciplina pabuli longe suavioris, satis superque futuri sunt ad omne bene instituti animi robur confir-

C mandum. Quamvis non desint, ut varia sunt mortalium ingenia, qui partem hanc de moribus (hoc est, *ἠθικὴν*) afferemus) & disciplinarum choro summoveant: tum quod mores ad cujusque populū libitum componantur, exemploque potius & usu ipso, quam ratione vigescant: tum quod non eadem apud omnes justitia, neque fortitudo, neque ullum fere virtutis genus, quod non alibi virtus existimetur, constareque prorsus id in opinionibus incolarum. Nam quod apud Athenienses justissima omnium est lex Pelargica, de parentum senectia renutienda, qua etiam apud Lacedæmonios nihil sanctius, apud Chios honestissimum atque sanctissimum habitum est, eos, qui sexagesimum ætatis annum implescent, trucidandos inter se publice committere: quo moris in Julidæ Co insulæ urbe Menander fuisse notat, ut aquad Stephanum, de quo plenius in Ciconiæ commentario. Quodque in hujusmodi dissimilitudinis sententiam in Institutis Theophili Græce legi, Athenienses advenas & hospites omni officii genere prosequantur, apud se permanere adhortantur, civitate donabant, ad honores & Reipubl. participatum cooptabant. Lacedæmonii contra advenas non admittebant, hospites unius tantum noctis mora receptos, urbe mox ejiciebant. Unde quod Paulus Jurisconsultus ait de candelabro argenteo in argentum relato, ideoque pro argento, non autem pro suppellectili habitum, indicat nihil aliud esse quam humanum placitum, totamque Jurisprudētiā in sola denique hominum voluntate consistere, roborarique.

DIALECTICA. CAP. IX.

Sed rem nos nostram prosequamur. Addiscenda statim à morali postmodum est rationalis disciplina, quam ipsam Dialecticam, hoc est, sermocinatricem vocant: quæ rationis turbas inter orationis pugnantias captionesque anxie tumultuantes pacifice componat, & clara nitidaque syllogismi serenitate tranquillet. Nam etsi mores Mosaici composuerant, essentque in sanctuarium recepti, sacra tamen nondum attrahant, nisi prius dialectico famulatu seduli Levitæ sacris ministrarent.

Moralis in
primis discen-
da.

Hinc dicitur
πυλαρ-
γῶν.

Ac apud
Romanos
ex illis
liberis vel
parenti. 25.

Jurispru-
dentia ar-
bitraria.

Munus
propriū
Dialecti-
ces.